

Sygn. akt V KK 445/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie (...) Spółdzielni Przemysłu (...) z siedzibą w W. - podmiotu zbiorowego,
pociągniętego do odpowiedzialności na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28
października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny
popołnione pod groźbą kary

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 grudnia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 19 czerwca 2009 r., sygn. akt XII K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia od przypisanej odpowiedzialności podmiot zbiorowy - (...) Spółdzielnię Przemysłu (...) z siedzibą w W.;**
- 2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2009 roku Sąd Rejonowy dw W.:

I. na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, orzekł wobec (...) Spółdzielni Przemysłu (...) w W. karę pieniężną w wysokości 1000 (tysiąca) złotych;

II. na podstawie art. 22 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił (...) Spółdzielnię Przemysłu (...) w W. od ponoszenia kosztów procesu.

Wyrok ten uprawomocnił się, gdyż nie został zaskarżony przez żadną ze stron.

Podstawą dla uruchomienia postępowania przeciwko podmiotowi zbiorowemu był prawomocny wyrok z dnia 19 lutego 2008 roku (sygn. akt XII Ks (...)) Sądu Rejonowego w W. uznający T. B. - Prezesa Zarządu (...) Spółdzielni Przemysłu (...) z siedzibą w W., przy ul. K., za winnego popełnienia czynu z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. i na podstawie art. 54 § 2 k.k.s. wymierzający mu karę grzywny w wysokości 20 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 40 złotych.

Od wyroku w sprawie XII K (...) kasację, w trybie art. 521 k.p.k. i art. 40 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, wniósł Prokurator Generalny, zarzucając temu orzeczeniu *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 listopada 2011 roku, polegające na dokonaniu błędnej oceny przesłanek statuujących odpowiedzialność podmiotu zbiorowego (...) Spółdzielni Przemysłu (...) z siedzibą w W. za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez prezesa zarządu tej spółdzielni poprzez pominięcie wskazanej w art. 5 tej ustawy przesłanki zawinienia.”*

Podnosząc powyższy zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że zostały spełnione przesłanki określone w art. 3 pkt. 1-2 ustawy, gdyż analiza akt sprawy potwierdza, iż T. B. był prezesem zarządu (...) Spółdzielni Przemysłu (...) z siedzibą w W., a więc należał do kategorii osób działających w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej. Nie budzi również wątpliwości fakt popełnienia przez niego przestępstwa skarbowego z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., który został potwierdzony zgodnie w wymogiem przewidzianym w art. 4 ustawy. Natomiast nie został spełniony trzeci z warunków koniecznych do pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności na podstawie ustawy. Jak trafnie wskazuje autor kasacji, w dacie orzekania Sądu Rejonowego przepis art. 5 ustawy pomijał swoistą przesłankę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione przez osoby wskazane w art. 3 pkt. 1 ustawy, ustanawiając w sposób zupełnie jednoznaczny przesłankę zawinienia podmiotu zbiorowego tylko dla osób wskazanych w pkt. 2 i 3 tego przepisu. W odniesieniu do winy podmiotu zbiorowego można więc było mówić tylko o winie w wyborze i nadzorze, ale jedynie wobec osób wymienionych w pkt. 2 i 3 art. 3 ustawy. Podmiot zbiorowy nie ponosił natomiast odpowiedzialności organizacyjnej za działania osób wymienionych w art. 3 pkt. 1 ustawy.

Z powyższego wynika, że popełnienie czynu zabronionego przez osoby, które w strukturze podmiotu zbiorowego działają w jego imieniu lub w jego interesie w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku – w tym prezesa i członkowie zarządów – nie stanowi podstawy prawnej do orzeczenia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione pod groźbą kary.

Pogląd ten został już wielokrotnie potwierdzony szeregiem judykatów Sądu Najwyższego i nie budzi kontrowersji (por. m.in. wyroki z dnia 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011/8/72, z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 27/11, Biul.SN 2011/9/14, z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 57/11, LEX nr 794533, z dnia 18 października 2011 r., IV KK 276/11, LEX nr 1027192, z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 116319), co pozwala na konkluzję, że zaskarżony kasacją

wyrok zapadł z rażącym i mającym oczywisty wpływ na treść wyroku, naruszeniem przepisu prawa, wskazanego w jej zarzucie. Powyższe wywołuje konieczność uchylenia tego wyroku, przy jednoczesnej ocenie, że przypisanie odpowiedzialności podmiotowi zbiorowemu – (...) Spółdzielni Przemysłu (...) z siedzibą w W., było oczywiście niesłuszne. Mając w polu widzenia tę ocenę, należało podzielić prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko (zob. m.in. wyroki SN: z dnia 4 lipca 2013 r., V KK 149/13, z dnia 5 grudnia 2013 r., V KK 335/15 oraz z dnia 16 marca 2016 r., V KK 39/16 i wyczerpującą ich argumentację), że w stwierdzonej sytuacji nie istnieje konieczność przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi właściwemu (który byłby zobowiązany do oddalenia wniosku o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności), lecz dopuszczalne jest – po myśli art. 537 § 2 k.p.k. – wydanie przez Sąd Najwyższy wyroku uniewinniającego podmiot zbiorowy od przypisanej mu odpowiedzialności za czyn zabroniony pod groźbą kary.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

r.g.